

Araştırma Makalesi/Research Article

Karabiga (Çanakkale) Beldesi Mevcut Alan Kullanımlarının Belirlenmesi

Füsun Erduran Nemutlu^{1*} Zeliha Doğan¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 17100/Çanakkale

*Sorumlu yazar: fusunerduan@gmail.com

¹https://orcid.org/0000-0002-0104-5994, ²https://orcid.org/0000-0002-2605-1717

Geliş Tarihi: 28.11.2019

Kabul Tarihi: 18.05.2020

Öz

Son yıllarda doğal ve kültürel kaynaklar açısından zengin kırsal alanlar hızla yeni işlevler kazanmaktadır. Bu alanların korunarak kullanımının sağlanması açısından ekolojik planlama yapılması çok önemlidir. Bu bağlamda ele alınan Karabiga beldesi kırsal nitelikli kıyusal alan olup, termik santraller ile kullanımı hızla değişmektedir ve kaynak değerleri tehdit altındadır. Çalışma, Karabiga bölgesinin doğal ve kültürel kaynaklarının korunarak gelişiminin sağlanması amacı ile yapılmıştır. Çalışmada bu amaçla planlamaya veri olarak kullanılabilir alan kullanımları belirlenmiştir. Çanakkale boğazında yer alan Karabiga beldesi çok eski uygarlıklara sahne olmuş bir liman yerleşimidir. Çalışma yöntemi Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ile alanın doğal çevre faktörlerinin irdelenmesidir. Bu amaçla ArcGIS 10.5 programı kullanılmıştır. Çalışmada Karabiga ve çevresinin mevcut alan kullanımları harita ile ortaya konulmuş ve STATİP arazi sınıflandırması yöntemine göre sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda bölgenin doğal ve kültürel kaynaklarının korunabilmesi için bölge gelişimi açısından öneriler getirilmiştir. Bölgede geniş kapsamlı korumanın sağlanabilmesi açısından kırsal peyzaj koruma yaklaşımının getirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karabiga, peyzaj, planlama, CBS, doğal ve kültürel kaynak

Determination of Available Area Usages in Karabiga Town (Canakkale)

Abstract

One of the most important problems in rural areas is that the regions are opened to use without planning. In this context, first of all, it is obligatory to determine, plan and then use the available resource values of all regions. Thus, these areas can be developed with a sustainable approach while preserving the resource values. In recent years, rural areas rich in natural and cultural resources are rapidly gaining new functions. Ecological planning is very important in terms of conservation and utilization of these areas. In this context, Karabiga is a rural coastal area and its use with thermal power plants is rapidly changing and resource values are threatened. The study was carried out to ensure the development of the natural and cultural resources of the Karabiga region. In this study, for this purpose, field uses which can be used as data for planning were determined. Karabiga town located on the Dardanelles Strait is a commercial importance port settlement. The town is located on the shores of the Anatolian lands to the south of the Marmara Sea. The region has witnessed very ancient civilizations in the historical process between Anatolia and Europe. Biga settlement is the most populous province in the province of Canakkale. Karabiga town is connected Biga and also rich in fertile agricultural land and is referred to as the address of fertility in antiquity. The method of study is to examine the natural environmental factors of the area with Geographical Information Systems (GIS). For this purpose, ArcGIS 10.5 program was used. In this study, the existing land uses of Karabiga and its surroundings are presented with a map and the area is classified according to STATIP land use classification method. As a result of the study, suggestions were made for the development of the region in order to protect the natural and cultural resources of the region. In order to provide comprehensive protection in the region, rural landscape protection approach has been proposed

Keywords: Karabiga, landscape, planning, GIS, natural and cultural resources

Giriş

Tüm dünyada çevre sorunları gittikçe ileri boyutlara ulaşmaktadır. Mevcut sorunların belirlenerek planlamalar yapılması bir zorunluluktur. Bu nedenle doğal çevre ve peyzaj, fiziksel planlamalarda bütüncül olarak değerlendirilmektedir. Toplumun ihtiyaçları karşılanırken, doğal öğeler ile toplum istekleri arasında denge kurulabilmesi için ekolojik planlama önemli bir araçtır. Ekolojik planlama yaklaşımının uygulanması ile açık-yeşil alan potansiyelleri de artmakta ve çevre sorunları minimize olabilmektedir. Böylece oluşacak ekolojik alanlar sadece fiziki roller üstlenmeyip, Yücesoy

ve Çelik Çanga (2019)'nın da belirttiği gibi, kent ekolojisine katkılar sunacaktır. Aynı zamanda bütün insanların çevre sorunlarına duyarlılığı ve farkındalığı da geliştirilecektir.

Ekolojik planlama, peyzaj planlama çalışmalarının temelidir ve henüz bozulmamış alanların analizi yapılır, arazi kullanımı için en uygun yerler belirlenir. Böylece peyzaj mekanlarının ekolojik-biyolojik çeşitliliğinin yani fiziksel (strüktürel) ve görsel çeşitliliğinin de optimum düzeyde gelişimi ve güvenliği sağlanır (Tozar, 2006). Bu bağlamda bir alanda yer alan tüm kullanımlarda fonksiyonların hem birbirine hem de alanın kaynak değerlerine zarar vermemesi ve sürdürülebilir kullanımı temel hedef olmalıdır. Bu planlama çalışmalarının sağlıklı yapılabilmesi yerel ölçekte tüm bölgelerin kaynak değerlerinin doğru olarak belirlenmesi ve kayıt altına alınabilmesi ile olabilecektir.

Türkiye’de peyzajların sınıflandırılmasına ilişkin çalışmalar son kırk yıllık dönemde yapılmasına rağmen, ulusal ve bölgesel ölçekteki çalışmalar 2003 yılında imzalanan “Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (ELC)” ile birlikte hız kazanmıştır. Bu kapsamda ülkemizin farklı bölgelerine ait peyzaj atlasları hazırlanması amacı ile doğal ve kültürel kaynaklar belirlenmektedir.

Peyzajı şekillendiren başlıca doğal kaynaklar: İklim, jeoloji ve jeomorfoloji, rölyef, hidroloji, toprak ve bitki örtüsüdür. Doğal kaynaklar bir dizi kültürel etmenler nedeni ile değişime uğramaktadır. Kültürel kaynaklar ise yerleşim birimleri, ulaşım ağı, tarım, ormancılık, endüstri, folklorik özellikler, yerel mimari ve yaşam şekilleridir (Uzun vd. 2011). Bu doğal, kültürel özellikler, alanın kullanımı ve mülkiyet durumu bölgenin peyzaj karakter tiplerinin tanımlanmasını sağlar. Bu nedenle alanların hem doğal hem kültürel envanterlerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi gereklidir. Bu sonuçlar ileriye yönelik oluşturulacak plan kararlarında, alanların yönetimi ve korunması yaklaşımlarında belirleyici olacaktır (Erduran vd., 2012). Bunların yanı sıra peyzaj planlama çalışmaları bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalı ve kentler, kırsal yerleşimlerle bağlantılı olarak düşünülmelidir. Bu yönü ile Karabiga beldesi, Çanakkale İli genelinde, kentten kopuk kalmıştır. Bölge tarihi liman yerleşimi olmasına karşın günümüzde hak ettiği değeri bulamamış, ikinci konut yerleşimi ve sanayinin hızla geliştiği bir alan haline gelmiştir. Çalışmanın ana gerekçesi bu yerleşimlerin plansız olması sorununa dayanmaktadır.

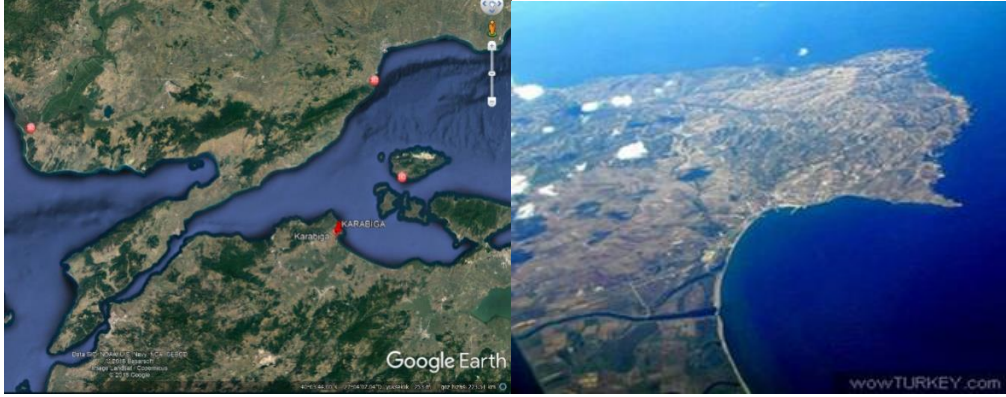
Günümüzde bölgenin doğal ve kültürel yapısı hızlı bir şekilde değişime uğrayarak tahrip olmaktadır. Bölgede yerel nüfus azalmakta ve araziler el değiştirmektedir. Böylece kültürel doku da farklılaşmaktadır. Verimli tarım arazileri termik santrallere terk edilmekte ve bölge hızla sanayiye dayalı olarak gelişim göstermektedir. Bu nedenle bölgenin alan kullanımları incelenerek planlama önerileri getirilmesi zorunludur. Alanın kullanım haritaları ile bölgede oluşan bozulmalar ve üretime etki eden olumsuz etkiler belirlenmelidir. Ormanlık alanlarda ve meralarda olan tahripler, bunların ıslah edilmesi için alınması gerekli önlemler ortaya konulmalıdır. Çalışmada bunların analizi için öncelikle mevcut alan kullanımları belirlenmiştir. Bu veriler gelecekte yapılacak planlama çalışmalarına veri oluşturabilecektir. Aynı zamanda çalışmada elde edilen Karabiga bölgesi arazi kullanım sınıflandırma haritası ile bölgenin mevcut durumunun farklı alanlarla karşılaştırılarak değerlendirilme olanağı oluşturulmuştur.

Son yıllara kadar insanların doğa ile olan ilişkilerinde sorun olmadığı ve doğanın kendini yenilediği kabul edilse de bozulmaların geriye dönüşsüz olduğu görülünce bu düşünce yıkılmış ve önlemler alınmaya başlanmıştır (Başayığıt, 2004). Bu önlemlerin başında gelen ekolojik planlama çalışmaları, alanların en uygun kullanımlarını sağlamaktadır. Bu çalışmalarda alanın tüm doğal ve kültürel kaynakları ve mevcut durumları ortaya konulmalıdır. Alan kullanımları ve arazi sınıflandırma haritaları ise bu amaçlarla planlamaya altlık oluşturan ilk aşamadır.

Karabiga bölgesinde yapılan bu çalışmada doğal ve kültürel kaynaklarının korunması temel alınarak, geleceğe yönelik ekolojik planlamanın gereğini ortaya koymak hedeflenmiştir. Çalışmada mevcut alan kullanımları belirlenerek, sınıflandırma yapılmış ve ileride yapılacak peyzaj planlama çalışmalarına veri oluşturulması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışma alanı, Çanakkale, Biga İlçesi’ne bağlı Karabiga beldesidir. Alan günümüzde turizm ve sanayi yönünde hızlı gelişen bir bölgedir. Bölge, antik dönemden itibaren üzüm bağları ve çeşitli tarla-bahçe bitkilerinin yetiştiği, balıkçılığın yapıldığı, ticari bir liman kentidir (Şekil 1).

Şekil 1. Karabiga'nın konumu (Google Earth, 2018)

Biga İlçe'si Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş iklimine sahip ise de kıydan 30-40 km. sonra arazinin yükselmesiyle kara ikliminin etkisine girer. Yaz aylarının sıcak ve kuraklığı Akdeniz iklimini, kış aylarının kar yağışlı ve soğuk olması kara iklimini, ilkbaharın yağmurları ve nem fazlalığı Karadeniz ikliminin özelliklerini taşır (Anonim, 2019). Dağlık bölgeler Biga'da yer almakta olup, Karabiga'da bölge alçalarak Kale bölgesindeki tepeden kıyıya iner. Kale en uçtaki çıkıntıda yer alır ve geniş görüşe sahiptir. Jeolojik olarak çok renkli ve çeşitliliğe sahip Biga Yarımadası'nda, cevherleşmeler de aynı şekilde çeşitli ve zengindir. Bugünkü bilgilerimize göre Biga Yarımadası'nda 204 adet metalik maden yatağı bilinmektedir. Başta bakır, kurşun, çinko, antimuan ve altın cevherleşmeleri ve bu cevherleşmelere bağlı olarak gümüş potansiyeli mevcuttur (Anonim, 2010).

Çalışmanın yönteminin ilk aşamasında Karabiga beldesi ile ilgili ekolojik veriler literatür araştırması ile elde edilmiştir. İkinci aşamada alanda yerinde gözlem ve görüşmeler yapılmış, fotoğraflar çekilmiştir. Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan Statip haritası, toprak ve eğim haritaları temel alınarak, ArcGIS 10.5 programı ile arazi kullanım kabiliyeti ve alan kullanımı haritaları hazırlanmış, Statip arazi kullanım sınıflandırması yapılmıştır. Son aşamada ise elde edilen haritalar yorumlanarak ve alan kullanımı incelenerek çalışma alanı tartışılmıştır. Sonuç olarak Karabiga Bölgesi'nin doğal açıdan korunması gereken bir değer olduğu ortaya koyulmuştur. Ardından soruna neden olan legal eksiklikler irdelenmiş ve sorunun çözümüne yönelik öneriler sunulmuştur.

Bulgular ve Tartışma

Doğal ve Kültürel Özellikler

Biga, Çanakkale'nin kırsal açıdan en geniş topraklara sahip İlçe'sidir. Bu ilçeye bağlı olan Karabiga ise hem verimli tarım topraklarına sahip bir belde, hem de antik döneme kadar tarihlenen bir liman yerleşimidir. Karabiga, antik dönemde Priapos olarak anılmakta olup, adını nereden aldığı ile ilgili farklı görüşler vardır. Gürsu (2015)'in bildiğine göre Osmanlı İmparatorluğu döneminde Karabiga fethedilince Priapos yakılıp yıkılmıştır. Bu nedenle yanık-ıslı anlamında Karabiga denilmiştir. Etimolojik olarak ise “kara” “kuzey” demektir. Bundan yola çıkılarak da Biga'nın kuzeyini ifade etmek amacı ile Karabiga ismi verilmiş olabileceği, tarih bilimi ile ilgili kişiler tarafından belirtilmektedir.

Karabiga Beldesinin 3 km güneyinde Kocabaş Çayı Deltası önemli bir su kaynağıdır ve zengin faunaya sahiptir. Delta, 1050 ha. büyüklükte ve denizden 3m. yükseklikindedir. Karasal sulak alan niteliğinde olup, sürekli karasal deltalar ve sürekli tatlı su sazlık/gölcük özelliği göstermesi ile birlikte sürekli dere, nehir, ırmak özelliği de gösterir. Alan kuşlar için beslenme, yuvalama, sığınak açısından çok elverişlidir. Ancak kuş türleri bu alanda çevre kirliliği, hayvancılık, avcılık, tarımsal faaliyetler nedeni ile sorunlar yaşamaktadır (Anonim, 2016).

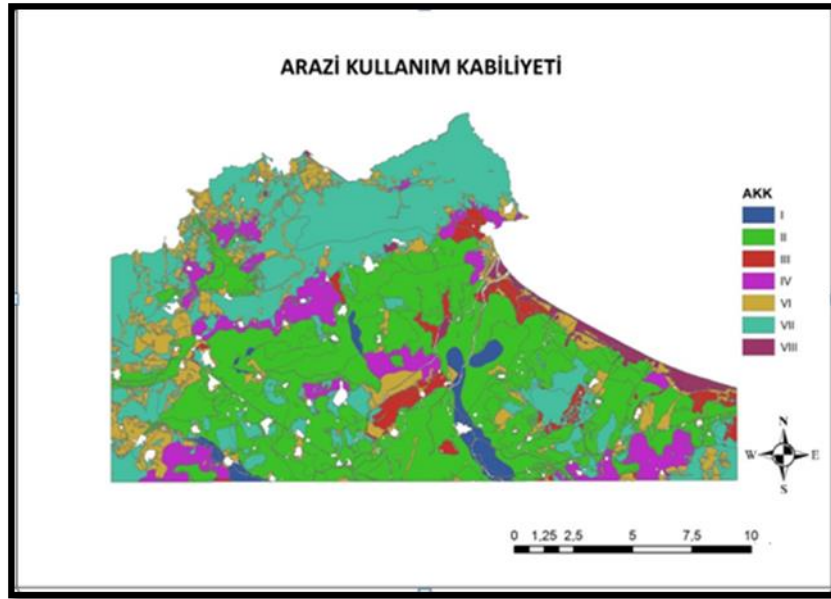
Biga ovası genel olarak hububat, sebze, meyve üretimi açısından önemli potansiyele sahiptir (Ekinci vd., 2008). Karabiga beldesinin yüzölçümü 8461 ha. olup, nüfusu 4475'dir ve 209 adet tarımsal işletme vardır. Tarım nüfusu ise 255'tir (Anonim, 2017; Doğan ve Erduran Nemutlu, 2018).

Kıyasal açıdan çok önemli olan Karabiga beldesinde sahil kuzeye ve hafif doğuya kıvrılarak, doğal bir liman oluşturur. Kale Burnu'ndan, İnce Burun'a kadar güney-kuzey yönüne uzanan kıyı daha sonra doğu-batı doğrultusunda Aksaz, Papaz ve Sarıburun çıkıntıları ile göze çarpar. Karabiga-

Kemer arası kıyı oldukça girintili çıkıntılı olup yer yer kıyı kordonu ve yer yer küçük koylara rastlanır. Genel olarak görsel değeri yüksek sahiller ve doğa-deniz, yeşil-mavi bir aradadır (Anonim, 2019). Ancak Koç ve Okumuş (2008)'un çalışmalarında da belirttikleri gibi bu bölgedeki ikinci konutlar ve onlara ayrılan alan, çevre dengesini bozacak ve sürdürülebilir kullanımı engelleyecek kadar fazladır. Bu yapıların yer seçimi, planlama ve uygulama ile yaşama-yaşatma sürecinde çeşitlenen kendisine özgü sorunları vardır. Kıyısız alanların sorunları ile bu alanlarda yer alan ikinci konut alanlarının sorunları arasında bir iç içelik görülür. Kıyı alanlarının kullanımı ile ilgili en önemli diğer sorun ise zamanla deniz seviyesinin gösterebileceği değişikliktir.

Karabiga Antik dönemlerden itibaren bağların ve bahçelerin bereket adresi olmasına rağmen günümüzde bağcılık kıyıya yakın yerlerde dar bir bölgede kalmıştır. Aynı şekilde meralar da azalmıştır. Yerel halk sorunlar yaşamaya başlamış ve genç nüfus sanayi alanlarında çalışmaya yönelmiştir. Böylece tarım, hayvancılık ve balıkçılık, büyük oranda azalmıştır. Sanayinin geniş alanlara yayılması ile farklı bölgelerden gelenlerle sanayi nüfusu artmış, dolaylı olarak da inşaatlar hız kazanmıştır. Bu durum tarım alanları üzerinde önemli bir baskı unsuru olmakta, arazilerin fiyatları da yükselmektedir (Doğan ve Erduran Nemutlu, 2018).

Çalışma alanının, arazi kullanım kabiliyeti (AKK) sınıflaması haritası Şekil 2’de verilmiştir. Beldenin kuzeybatı yönü ve kıyı kesimi dışında kalan tüm alanlar tarıma elverişli arazilerdir. Bu alanlar I. ve II. sınıf araziler olup toprak işlemeye uygun alanlardır. Kıyı bölgesinde tarıma elverişsiz araziler de görülmüştür. Şekil 2’de verilen haritanın lejantında yer alan sayısal değerlerin açıklaması Çizelge 1’de verilmiştir.

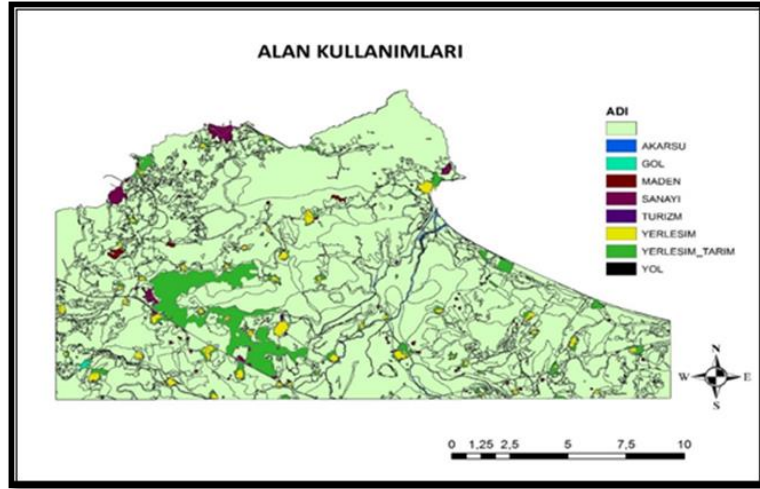
Şekil 2. Karabiga Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıflaması Haritası (km). (İl Tarım ve Orman Md., toprak haritasından yararlanılarak hazırlanmıştır. Anonim, 2017)

Çizelge 1. Karabiga Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıflaması Haritasının Lejant açıklaması (Anonim, 2017)

Sembol	TANIMI
I – II – III – IV	Toprak işlemeli tarıma elverişli araziler
V - VI – VII	Toprak işlemeli tarıma elverişsiz araziler
VIII	Tarıma elverişsiz araziler

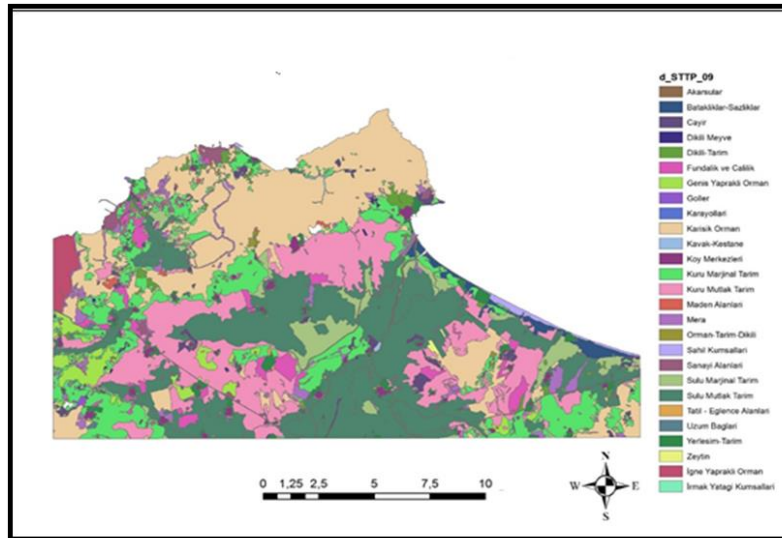
Karabiga Alan Kullanımı: Karabiga'nın yerleşim, turizm, sanayi vb. gibi alanlarının dağılımı ArcGIS programı ile hazırlanan haritada görülmektedir (Şekil 3). Belde merkezindeki yerleşim daha çok deniz kenarında bulunmaktadır. Ayrıca kırsal kesimde köyler yer alır. Sanayinin özellikle kıyı alanlarında olduğu görülmektedir. Lejant içerisinde ilk renk kategorisinde herhangi bir

alan kullanımını bulunmadığı için isim verilmemiştir. Ancak alanın sınırı açısından haritada gösterilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Karabiga alan kullanımları haritası (Toprak haritasından yararlanılarak üretilmiştir. Anonim, 2017)

Karabiga STATİP Arazi Sınıflaması: Karabiga mevcut alan kullanımını belirlemek amacı ile İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan "Statip" verisi üzerinden harita oluşturulmuştur (Şekil 4). Bu haritada tarım, yerleşim, orman, doğal ve yarı doğal alanlar, çayır-mera alanları, sulak alanlar ve su alanları olarak 7 düzey belirtilmiştir. Bunların altında hiyerarşik olarak düzeyler detaylandırılarak sınıflandırma yapılmıştır. Harita incelendiğinde kuzey bölgelerde yoğunlukla geniş orman ve bazı kısımlarda da mera ile çalılık alanlar bulunmaktadır. Doğu kıyıları bataklık ve sazlıktır. İç bölgelerin büyük çoğunluğu kuru ve sulı tarım arazileridir. Kent ve kırsal alanlarda yerleşim ve tarım alanları bir aradadır. Ayrıca bahçe tarımı da yapılmaktadır. Üzüm bağları belirli noktalarda küçük alanlar şeklinde olduğundan haritada gösterilememiştir. Tatil ve eğlence yerleri ise sadece merkez yerleşiminin olduğu alanda bulunmaktadır. Sanayi alanları kıyı kesiminde, maden alanları ise iç kesimlerde. Doğu kısmında ise iğne yapraklı orman alanı bulunmaktadır. Çalışma alanı çok büyük olduğundan bazı renkler haritada üzerinde yakınlaştırma yapmayı gerektirmektedir. Ancak mevcut alan kullanımına bakıldığında Karabiga bölgesi büyük oranda tarım ve orman alanı varlığına sahiptir. En önemlisi sanayi kolları orman ve kıyı kesiminde kaldığı için doğal dokularını tehdit edebilecektir.

Şekil 4. Karabiga STATİP arazi sınıflaması (km) (Tarım ve Orman Bakanlığı verilerinden üretilmiştir, Anonim, 2017).

Sonuç ve Öneriler

Karabiga beldesi geçmişten günümüze sahip olduğu tarihi değerleri, limanı, sahil şeridi, koyları, geniş tarım toprakları ve coğrafi konumu ile peyzaj değeri yüksek bir bölgedir. Tüm Türkiye için önemli olan bu nitelikleri göz önünde bulundurularak mevcut alan kullanımı incelenmiştir. Belde, tarım, sanayi ve yaz turizmi gibi farklı sektörleri içinde barındırması nedeni ile gelişmeye açıktır. Ancak son yıllarda kıyıya yakın bölgelerde özellikle hızla sanayi baskısı oluşması, hassas doğal ve kültürel kaynakları tehdit ederken etkili bir istihdam kolu olarak ivme kazanmış ve tarım alanları terk edilmeye başlanmıştır. Diğer açıdan bölgede kıyasal alanda yapılaşmanın hız kazanması, ikinci konutlar ve alan kullanımlarındaki sorumsuz ve özensiz davranışlar da doğal kaynakları hızla tehdit etmektedir.

Bölgede yapılan tüm planlamaların sanayi üzerine olması araştırmanın problemini oluşturmuş olup, bölgenin korunarak kullanılabilmesi için kurumlar tarafından yapılacak planlamalara veri oluşturulmuştur. Alan özelinde doğal veriler, flora, fauna, bilgileri ve haritaların yeterince mevcut olmaması çalışmayı kısıtlayan en önemli unsur olmuştur. Araştırma alanı, mevcut haritalar ve uydu görüntüleri yardımı ile incelenerek analiz edilmiştir. Alan ile ilgili dijital veriler Biga ilçesi kapsamında elde edilebilmiş, bunlardan çalışma alanı ele alınmıştır.

Karabiga beldesi için yapılan alan analizleri ve haritalardan elde edilen verilere göre sanayi ve turizm alanlarının bölge değerleri dikkate alınmaksızın planlandığı, alan kullanımları için yanlış yer seçimleri yapıldığı görülmektedir. Kıyasal alanda, antik kent yakınında kurulan termik santraller, hem çevre kirliliği hem de görsel kirliliğe yol açmaktadır. Ayrıca sanayiye dayalı nüfus artışı ve yapısal gelişim artmaktadır. Bu yönde gelişimlerin hız kazanması ile ileride ekolojik dengenin bozulacağı ve tarımsal üretimin terk edilebileceği öngörülmüştür.

Beldenin sahip olduğu kültürel kaynaklar kentsel tasarımda bir karakter olarak yer almamış olup bölge yerleşimlerine ve tasarımlarına yeterince yansıtılmamıştır. Bu nedenle alan kullanımlarının belirlenerek belde değerlerinin tekrar ele alınması, planlama ve tasarım çalışmalarında değerlendirilmesi gerekli görülmüştür. Çalışma alanına ait tüm bilimsel verilerin ortaya konulması ve farklı bilim adamlarından oluşan planlama ekibi ile (şehir bölge plancısı, peyzaj mimarı, ekolog, biyolog, zoolog, ziraat mühendisi, ekonomist, sosyolog, tarih ve arkeoloji vb.) bölgede yapılacak bilimsel çalışmalar ile veri oluşturulması gereklidir. Alandaki kaynaklar beldede turizm sektörünün yerel ekonomiyi canlandırmasına olanak sağlayabilecek niteliktedir. Bu nedenle korunması, yenilenmesi ve desteklenmesi gereklidir. Bölgede süratle gelişim gösteren ve kıyı bölgesini tahrip eden sanayi alanları, ekolojik faktörler gözetilerek yapılacak yeni planlamalar ile farklı bölgelere taşınmalıdır. Bölgede kamu, yerel yönetim ve özel kuruluşlar ile üniversitenin iş birliği yapması zorunludur.

Türkiye’de ‘tarımsal peyzaj koruma’ önerisi bulunmamaktadır (Uzun vd., 2011). Karabiga beldesi geniş tarım topraklarına sahip olması nedeniyle bu kapsamda koruma önlemi alınması gerekli bir bölgedir. Böylece alanda ‘tarımsal miras’ niteliğinde olacak değerler gelişebilecek ve korumaya alınacaktır. Karabiga’da yüzyıllardır geleneksel yöntemlerle yetiştirilen üzüm, domates ve biber gibi önemli ürünler vardır ve bunların devamlılığının sağlanması bu şekilde mümkün olacaktır. Bölgede kültürel miras açısından tarımsal peyzajların korunması ile görsel peyzaj kalitesi yüksek yerler belirlenerek tahribi de engellenebilecektir. Bunun sağlanabilmesi için öncelikle yerel nüfusun da bu yönde teşvik edilmesi ve tarıma dayalı destekler sağlanması gereklidir. Kültürel kaynakların korunması ancak bölge insanı ve bölgeye gelen nüfusun kaynakları sahiplenmesi ve korunması ile mümkündür. Bölge kaynaklarının sürdürülebilirliği bu şekilde sağlanabilir.

Habitat-III, “Sürdürülebilir Kalkınma İçin 2030”un 125. maddesinde doğal ve kültürel mirasın korunmasına yönelik çabaların güçlendirilebilmesi için, özgün restorasyon ve adaptasyon yoluyla, değer yaratma amaçlanmalı ve bu yönde mimari anıtların ve alanların yenilikçi ve sürdürülebilir kullanımını, yeni teknolojiler ve teknikler de dahil olmak üzere, somut ve somut olmayan kültürel mirasın tanıtımını teşvik etmek gerektiğini vurgulamıştır (Polat ve Tümer Yıldız, 2018). Çağın gerekleri doğrultusunda gelişimin yadsınamaz olduğu ve çalışma alanının da bu yönde değerlendirilmesinin gereği görülmektedir. O nedenle bölge kaynakları günümüz şartlarına uyarlanarak koruma-kullanım politikaları geliştirilmelidir.

Ayrıca bölgede doğal yaşam sistemlerinin bütünlüğünün kapsamlı şekilde korunmasını sağlayacak önlemler ile tarıma dayalı rekreasyon imkanları yaratılabilir. Tarım topraklarının ve

otlakların bilimsel verilerle yönetiminin ve bakımının sağlanması ile İstanbul, Bursa, Trakya gibi büyük merkezlere yakın bulunan bölgenin tarım turizmi açısından bir merkez haline gelmesi sağlanabilir.

Koruma yaklaşımında mekân, fiziksel özellikleri kadar sosyal ve ekonomik boyutları ile birlikte çok yönlü ele alınmalıdır. Ayrıca katılım, şeffaflık gibi konular da korumanın sürdürülebilirliği kapsamında önem kazanmaktadır (Tuna, 2016). Çalışma alanı için bu ilke çok önemlidir. Çünkü yakın çevresinde yer alan antik kalıntılar ile bütünlük içindedir ve somut olmayan kültürel kaynaklar açısından da yüksek potansiyel vardır. Bölgede bu açıdan ekoturizm kapsamında tarihi arkeolojik alanların tanıtılıp yönetiminin sağlanması, gelişim için farklı fonksiyonlar geliştirilmelidir. Bölgenin tarım ve turizm rehberi çıkarılarak ziyaretçilere tanıtılabilir ve yerinde aileler bir arada eğlenceli aktiviteler yapabilir. Alanın kıyasal bölgede olması ve gelenlerin sağlıklı ürünler temin edebileceğini bilmesi bölgeyi çekim merkezi haline getirecektir. Bu kimliğin bölgede geliştirilmesi ve yerel ürünlerin pazarlanma fırsatları yaratılması ile turizm yönünde istihdam olanağı oluşturacaktır.

Teşekkür

Bu çalışma, Zeliha Doğan'ın "Kültürel Peyzaj Değerlerinin Çevre Peyzajının Korunması Açısından Belirlenmesi: Karabiga Beldesi Örneği (Çanakkale)" adlı Yüksek Lisans tezi verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kaynaklar

- Anonim, 2010. (Erişim tarihi: 20.11.2019). http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Canakkale_Madenler.pdf.
- Anonim, 2016. (Erişim tarihi: 27.11.2019) Çanakkale İli 2016 Yılı İl Çevre Durum Raporu. https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/Canakkale_icdr2016.pdf.
- Anonim, 2017. Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015 yılı Çalışma ve Brifing Raporu.
- Anonim, 2019. T.C. Toprak Mahsülleri Ofisi Genel Müdürlüğü, (Erişim: 20.11.2019). <http://www.tmo.gov.tr/upload/images/subeharita/kultur/bandirmabiga.pdf>.
- Başayığıt, L., 2004. CORINE arazi kullanımı sınıflandırma sistemine göre arazi kullanım haritasının hazırlanması: Isparta örneği. Tarım Bilimleri Dergisi. 10(4): 366-374.
- Doğan, Z., Erduran Nemutlu, F., 2018. Kültürel miras olarak tarımsal peyzajın önemi: Karabiga, Çanakkale örneği. ÇOMU, Ziraat Fakültesi Dergisi. 6 (Özel Sayı):161-168.
- Ekinci, H., Çavuşgil, V.S., Özcan, H., Kavdır, Y., Yiğini, Y., Yüksel, O., 2008. Biga ovası toprak-su kaynakları özellikleri ve sorunları. Biga Değerleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı: 293-304. 28 Ağustos, Biga-Çanakkale. Olay Matbaası, ISBN: 978-975-8100-88-0.
- Erduran, F., Uzun, O., Çetinkaya, G., Dilek, F., Açıksöz, S., 2012. Determination of the cultural landscape values of Lake Suğla in Turkey. International Journal of Food, Agriculture&Environment – JFAE. 10(2): 949-955.
- Gürsu, E., 2015. Tarih, Doğa ve Denizin Buluştuğu Karabiga-Priapos-Kulipiga. Karabiga Belediyesi Baskı Kaan Matbaa İst. Türkiye. ss.1-65 ISBN: 978-605-8027-1-3.
- Koç, T., Okumuş, A., 2008. Biga Kocaçay ile Gönen çayı arasında kıyı kullanımı. Biga Değerleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı: 317-337. 28 Ağustos, Biga-Çanakkale. Olay Matbaası, ISBN: 978-975-8100-88-0.
- Polat, S., Tümer Yıldız, H.Ö., 2018. Kültürel miras alanlarında kentsel tasarım ve toplumsal katılım: Bursa Hanlar Bölgesi örneği. TMD Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi. 15: 1-44, Doi: 10.17365/TMD.2018.3.6.
- Tozar T., 2006. Doğal kaynakların sürdürülebilirliği için geliştirilen ekolojik planlama yöntemleri. Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, ss. 46-80.
- Tuna, A., 2016. Arkeolojik sitlerin sürdürülebilirliği kapsamında alan yönetimi'nin önemi: Arslantepe Höyüğü örneği. TMD Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi. 7: 132-151, Doi: 10.17365/TMD.2016716506.
- Uzun O., Dilek F., Çetinkaya, G., Açıksöz, S., Erduran, F., 2011. National and regional landscape classification and mapping of Turkey Konya closed basin, Suğla Lake and its surrounding area. International Journal of the Physical Sciences. 6(3), 550-565.
- Yücesoy, N., Çelik Çanga, A., 2019. Tema parkları ve bursa odaklı park temalarının belirlenmesi üzerine bir araştırma. Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 33(2): 249-263.